

Udlændinge- og Integrationsministeriet
By-, Land- og Kirkeministeriet
Justitsministeriet
Miljø- og Ligestillingsministeriet
Social- og Boligministeriet
Udenrigsministeriet

Afrapportering fra den tværministerielle arbejdsgruppe om problematisk ægteskabspraksis i relation til religiøse ægteskabs- og skilsmissekontrakter

13. januar 2026

1. Indledning

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre indgik den 28. januar 2025 en aftale om en styrket indsats mod problematisk ægteskabspraksis i visse miljøer i forbindelse med en revision af trossamfundsloven. Med den politiske aftale blev det besluttet at etablere en hurtigarbejdende tværministeriel arbejdsgruppe bestående af By-, Land- og Kirkeministeriet, Justitsministeriet, Miljø- og Ligestillingsministeriet, Social- og Boligministeriet, Udenrigsministeriet samt Udlændinge- og Integrationsministeriet (formand).

Arbejdsgruppens opgave er ifølge den politiske aftale at komme med forslag til initiativer, der kan medvirke til at imødegå problematisk ægteskabspraksis. Arbejdsgruppen kan ifølge aftalen bl.a. overveje etablering af en meldeordning (whistleblower-ordning) og skal desuden vurdere, om udfordringerne mest hensigtsmæssigt løses i trossamfundsloven, ægteskabsloven, straffeloven, serviceloven eller anden relevant lovgivning, eller en kombination heraf. Arbejdsgruppen skal desuden ifølge aftalen fokusere på tilfælde, hvor den religiøse praksis har konkret negativ betydning for især kvinder og deres mulighed for at leve et frit liv med selvbestemmelse. Arbejdsgruppen skal endelig tage højde for, at den uacceptable praksis i visse miljøer kan finde sted både med og uden religiøse autoriteter og i både anerkendte og ikke anerkendte trossamfund.

Det fremgår af den politiske aftale, at regeringen i regi af den igangværende indsats mod negativ social kontrol og parallelsamfund vil nedsætte en arbejdsgruppe på ægteskabsområdet, der bl.a. skal afdække muligheden for at forbyde religiøse polygame ægteskaber og regulere medgifter. Regeringen vil endvidere afdække, om de relevante ændringer i straffeloven i 2021 har virket efter hensigten samt afklare, om der er behov for yderligere tiltag, herunder om relaterede problemstillinger som fx religiøse vielser og ægteskabslignende kontrakter, som kun manden kan opløse, er tilstrækkeligt dækket af den eksisterende lovgivning.

Det fremgår endvidere af den politiske aftale, at arbejdsgruppens initiativer som udgangspunkt håndteres inden for ministeriernes eksisterende økonomiske ramme, herunder antal statslige årsværk.

2. Eksisterende lovgivning vedrørende problematisk ægteskabspraksis i relation til religiøse ægteskabs- og skilsmissekontrakter

I dette afsnit gives en kort gennemgang af eksisterende lovgivning vedrørende problematisk ægteskabspraksis i relation til religiøse ægteskabs- og skilsmissekontrakter, herunder trossamfundsloven, bekendtgørelsen om kirkelig mægling i sager om separation og skilsmisse, den familieretlige lovgivning og straffeloven.

2.1 Trossamfundsloven

Anerkendte trossamfunds forhold er reguleret i lov nr. 1533 af 19. december 2017 om trossamfund uden for folkekirken (trossamfundsloven), der trådte i kraft den 1. januar 2018.

Anerkendelse som trossamfund er ikke en forudsætning for at være et trossamfund i Danmark, men giver adgang til at ansøge relevante myndigheder om yderligere fordele mod opfyldelse af yderligere krav i relevant lovgivning. Det gælder eksempelvis bemyndigelse til at foretage vielser med borgerlig gyldighed (By-, Land- og Kirkeministeriets ressort), skattefradrag (Skatteministeriets ressort) og opholdstilladelse til religiøse forkyndere (Udlændinge- og Integrationsministeriets ressort).

Der er pr. 1. december 2025 410 anerkendte trossamfund og menigheder i Danmark. Antallet af trossamfund, der ikke er anerkendte, kendes ikke.

Betingelserne for anerkendelse fremgår af § 7, stk. 1, i trossamfundsloven. Det følger af trossamfundslovens § 7, stk. 1, nr. 2, at et anerkendt trossamfund ikke må opfordre til eller foretage noget, der strider mod bestemmelser i lov eller bestemmelser fastsat i medfør af lov (lovlighedskrav).

Trossamfundsloven regulerer herudover de anerkendte trossamfunds forpligtigelse til at indberette en række oplysninger om trossamfundenes organisation, trosgrundlag og økonomi til det offentligt tilgængelige Trossamfundsregister (åbenhedskrav).

2.1.1 Formål

Lovlighedskravet i trossamfundslovens § 7, stk. 1, nr. 2, indebærer, at et trossamfund kan registreres som anerkendt trossamfund, såfremt det ikke opfordrer til eller foretager noget, der strider mod bestemmelser i lov eller bestemmelser fastsat i medfør af lov. Bestemmelsen har sammenhæng med grundlovens § 67, hvoraf det følger, at borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på en måde, der stemmer overens med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden.

2.1.2 Anvendelsesområde

Anvendelsesområdet for bestemmelsen er anerkendte trossamfund i Danmark. Trossamfund, der ikke er anerkendte, er således navnlig reguleret af grundlovens religions- og foreningsfrihed samt den øvrige lovgivnings rammer, f.eks. straffeloven.

2.1.3 Konsekvenser og sanktionsmuligheder

Hvis By-, Land- og Kirkeministeriet bliver bekendt med, at et anerkendt trossamfund har begået en strafbar overtrædelse eller opfordret hertil, kan det medføre, at By-, Land- og Kirkeministeriet tilbagekalder trossamfundets anerkendelse eller giver afslag på anerkendelse. Dette kan ske, hvis et anerkendt trossamfund bliver dømt for en lovovertrædelse, eller hvis By-, Land- og Kirkeministeriet bliver bekendt med, at politiet efterforsker en alvorlig lovovertrædelse begået af et anerkendt trossamfund, eller at anklagemyndigheden har rejst tiltale i en sådan sag.

Det er i den sammenhæng et krav, at der skal være en entydig sammenhæng mellem det anerkendte trossamfund og den eventuelle lovovertrædelse, før By-, Land- og Kirkeministeriet kan tilbagekalde et trossamfunds anerkendelse, jf. trossamfundslovens § 22, stk. 1, sammenholdt med § 7, stk. 1, nr. 2. Modtager ministeriet oplysninger om, at en eller flere personer med ansættelse eller anden fast tilknytning til et anerkendt trossamfund (eksempelvis vielsesforrettere, religiøse forkyndere, bestyrelsesmedlemmer mv.) er blevet dømt for en alvorlig strafbar lovovertrædelse, skal det vurderes, om lovovertrædelsen relaterer sig til trossamfundet og gerningsmandens stilling i trossamfundet, og/eller om gerningen er foretaget på vegne af trossamfundet eller i forbindelse med trossamfundets virksomhed.

Tilbagekaldelse af et trossamfunds anerkendelse indebærer, at trossamfundets rettigheder og forpligtelser i henhold til trossamfundsloven bortfalder. Tilbagekaldelse af anerkendelse medfører ikke opløsning af trossamfundet eller en indskrænkning af trossamfundets lovlige aktiviteter, uanset om der er tale om religiøse, sociale eller politiske aktiviteter. Et trossamfund, der har fået tilbagekaldt sin anerkendelse, vil således fortsat kunne udøve sin religion, herunder ved overholdelse af religiøse ritualer og skikke samt religiøs undervisning, såfremt der ikke herved opfordres til eller foretages noget, der strider mod bestemmelser fastsat ved lov eller i medfør af lov. Trossamfundet vil tilsvarende fortsat have ret til at udpege personer til at varetage et forkynderembede, rituel ledelse eller tilsvarende og til at opføre religiøse bygninger og bruge dem til trossamfundets aktiviteter.

2.2 Bekendtgørelse om kirkelig mægling i sager om separation og skilsmisse

Det følger af § 40 i ægteskabsloven (lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 1080 af 14. august 2023), at der efter begge parterers ønske kan ske mægling ved præsten. Regler herom fastsættes af kirkeministeren efter forhandling med social- og boligministeren.

I medfør af bestemmelsen har By-, Land- og Kirkeministeriet udstedt bekendtgørelse nr. 1303 af 19. november 2015 om kirkelig mægling i sager om separation og skilsmisse.

Bekendtgørelsen trådte i kraft den 1. december 2015. Bekendtgørelsens §§ 1-3 har følgende ordlyd:

”§ 1. Inden der gives separation eller skilsmisse, kan der, hvis begge parter ønsker det, ske mægling ved en præst.

§ 2. Er ægtefællerne medlemmer af folkekirken, sker mægling ved præsten i det sogn, hvor ægtefællerne eller en af dem bor eller opholder sig.

Stk. 2. Tilhører ægtefællerne eller en af dem en anden folkekirkelig menighed end sognemenigheden, kan mægling dog foretages af præsten for denne anden menighed.

Stk. 3. En præst i folkekirken kan undlade mægling, hvis præsten ikke ville have været forpligtet til at vie ægtefællerne.

§ 3. Tilhører ægtefællerne eller en af dem et trossamfund uden for folkekirken, kan mægling foretages af præsten for den menighed, som ægtefællerne eller en af dem tilhører.”

2.2.1 Formål

Formålet med § 40 i ægteskabsloven og forskrifter udstedt i medfør heraf er navnlig at fastslå, at behandlingen af en sag om separation og skilsmisse sættes i bero, hvis ægtefællerne er enige om at søge kirkelig mægling.

2.2.2 Anvendelsesområde

Anvendelsesområdet for bekendtgørelsen er ægtefæller, der er medlem af folkekirken, samt ægtefæller, hvor mindst én af parterne er medlem af et trossamfund uden for folkekirken, som ønsker kirkelig mægling forud for separation eller skilsmisse, samt ægtefællernes præst.

2.2.3 Konsekvenser og sanktionsmuligheder

Da en sag om separation og skilsmisse er privatretlig, er det i vidt omfang ægtefællerne, der styrer processen. Dette indebærer, at ægtefællerne også uden § 40 i ægteskabsloven i fællesskab vil kunne anmode om udsættelse af behandlingen af sagen under henvisning til forligsbestræbelser, herunder kirkelig mægling uanset hvilket trossamfund de tilhører.

2.3 Den familieretlige lovgivning

Efter § 30 i ægteskabsloven har en ægtefælle ret til skilsmisse efter 6 måneders separation. Dette gælder også, selvom den anden ægtefælle protesterer mod skilsmissen, herunder begrunder protesten med, at der tillige er tale om et religiøst ægteskab, og at det religiøse ægteskab ikke er blevet ophævet ved en religiøs skilsmisse.

Bestemmelsen betyder bl.a., at en ægtefælle ikke med bindende virkning kan fraskrive sig retten til borgerlig skilsmisse.

En fraskilt har ret til at indgå nyt ægteskab, når skilsmissen er endelig. Det gælder også, selvom den anden ægtefælle protesterer mod skilsmissen eller mod det nye ægteskab, herunder begrunder protesten med, at der tillige var tale om et religiøst ægteskab, der ikke er blevet ophævet ved en religiøs skilsmisse.

En ægtefælle kan således heller ikke med bindende virkning fraskrive sig retten til at indgå nyt ægteskab med civilretlige retsvirkninger.

Ved skilsmisse fortsætter forældrene med at have fælles forældremyndighed over deres fælles børn, men de kan aftale, at en af dem skal have forældremyndigheden alene. En sådan aftale skal anmeldes til Familieretshuset

for at være gyldig. Der foretages ikke nogen prøvelse af aftalen, medmindre der undtagelsesvist er behov for at sikre, at der er tale om reel enighed mellem forældrene, og at den ene forælder ikke har anvendt eksempelvis vold eller trusler om vold for at tvinge den anden til at indgå aftalen. Det bemærkes i den forbindelse, at regeringens udmelding fra januar 2025 om en styrket indsats mod negativ social kontrol og parallelssamfund, "Et frit liv i Danmark – regeringens styrkede indsats mod negativ social kontrol og parallelsamfund" bl.a. indeholder et initiativ om rådgivning af kvinder for at imødegå afgivelse af forældremyndighed som følge af negativ social kontrol.

Er forældrene efter skilsmisse/samlivsophævelse uenige om forældremyndigheden, træffes der afgørelse herom. Efter § 4 i forældreansvarsloven (lovbekendtgørelse nr. 1768 af 30. november 2020) træffes en afgørelse om forældremyndighed altid ud fra en aktuel vurdering af, hvad der er bedst for barnet. En forælder kan således ikke over for den anden forælder med bindende virkning fraskrive sig forældremyndigheden over et barn, heller ikke selvom aftalen herom er indgået som led i en samlet ordning på forældrenes forhold, eksempelvis i en skilsmissekontrakt med henblik på at opnå en religiøs skilsmisse.

Forældre kan frit og uden myndighedsinvolvering indgå aftaler om samvær med børnene efter en samlivsophævelse, herunder også om at en forælder ikke skal have samvær. En aftale om, at der ikke skal være samvær, er dog ikke til hinder for, at den pågældende forælder senere søger om at få fastsat samvær. Det følger således af § 19 i forældreansvarsloven, at barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos. Efter lovens § 4 træffes afgørelse om samvær altid ud fra en aktuel vurdering af, hvad der er bedst for barnet. En forælder kan således ikke med bindende virkning fraskrive sig muligheden for at søge om at få fastsat samvær, heller ikke selvom aftalen herom er indgået som led i en samlet ordning på forældrenes forhold, eksempelvis i en skilsmissekontrakt med henblik på at opnå en religiøs skilsmisse.

2.4 Straffeloven

2.4.1 Straffelovens § 243

Ved lov nr. 415 af 13. marts 2021 blev straffelovens § 243 om psykisk vold ændret, idet det i bestemmelsen blev tilføjet, at negativ social kontrol kan udgøre psykisk vold. Loven trådte i kraft den 15. marts 2021. Bestemmelsen har nu følgende ordlyd:

”§ 243. Den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, herunder ved udøvelse af negativ social kontrol, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år.”

2.4.1.1 Formål

Formålet med ændringen af bestemmelsen i 2021 var at præcisere ordlyden af straffelovens § 243 om psykisk vold, så det klart signaleres, at negativ social kontrol udgør kerneområdet for bestemmelsen.

2.4.1.2 Anvendelsesområde

Af bemærkningerne til straffelovens § 243, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 139 som fremsat, side 11, fremgår det, at eksempler på adfærd, der – afhængig af de nærmere omstændigheder – kan betragtes som nedværdigende, forulempende eller krænkende, er at fastholde en person i et ægteskab med henvisning til forestillinger om ærbarhed og/eller familiens generelle status eller udsætte forurettede for anden negativ social kontrol.

Ved lovændringen i 2021 blev ordene ”herunder ved udøvelse af negativ social kontrol” tilføjet for at signalere, at negativ social kontrol må anses som kerneområdet for bestemmelsen. Samtidig blev det præciseret i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 126 som fremsat, side 36, at ægteskabs- og/eller skilsmissekontrakter, der i kraft af deres indhold fastholder en person i et ægteskab eller en lignende samlivssituation med henvisning til forestillinger om ærbarhed og/eller familiens generelle status, eller som på anden vis har til formål at lægge pres på en person til at træffe eller undlade at træffe bestemte livsbeslutninger vedrørende f.eks. skilsmisse eller valg af (kommende) ægtefælle, partner, bopæl eller uddannelse, er udtryk for negativ social kontrol, der – afhængig af de nærmere omstændigheder – kan udgøre psykisk vold. Indgåelsen af en ægteskabs- og/eller skilsmissekontrakt vil ikke i sig selv vil være tilstrækkeligt til at udgøre psykisk vold. Det afgørende vil være, at en sådan kontrakt faktisk og på en utilbørlig måde styrer den anden person ved f.eks. at fastholde personen i et forhold mod dennes vilje eller ved at formå personen til at træffe eller undlade at træffe en af de ovenfor nævnte livsbeslutninger.

Forsøg på eller medvirken til overtrædelse af straffelovens § 243 er også strafbart, jf. straffelovens §§ 21 og 23. Som eksempel på medvirken til overtrædelse af straffelovens § 243 nævnes i bemærkningerne til lovændringen i 2021 religiøse forkyndere eller andre personer, der må anses for at have en særlig autoritet i forhold til forurettede og dennes nærmeste, og som ved hjælp af f.eks. udarbejdelsen af en ægteskabs- og/eller skilsmissekontrakt medvirker til, at gerningsmanden over for forurettede udøver negativ social kontrol, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 126 som fremsat, side 36.

2.4.1.3 Konsekvenser og sanktionsmuligheder

Strafferammen i straffelovens § 243 er bøde eller fængsel indtil 3 år. Af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 139 som fremsat, side 12, fremgår, at det er forudsat, at straffen for overtrædelse af bestemmelsen skal udmåles med afsæt i straffen for gentagne overtrædelser af straffelovens § 244, stk. 1, om simpel vold over for det samme offer. Det vil indebære, at de laveste strafpositioner (mindre end 60 dages fængsel) som udgangspunkt ikke bør finde anvendelse ved udmåling af straffen for overtrædelser af den foreslåede bestemmelse.

Rigsadvokaten har den 10. marts 2025 oplyst, at der foreligger få ”rene” domme, der alene omhandler psykisk vold. De trykte domme omfatter typisk også andre strafbare forhold, ligesom strafudmålingen ses at være konkret begrundet ud fra bl.a. forholdenes karakter, omfang og grovhed samt gerningspersonens tidligere straffe og personlige forhold, hvorfor det ikke er muligt at angive et normalstrafniveau i sager om psykisk vold.

Rigsadvokaten har i forlængelse heraf bemærket, at der i de fleste domme angående psykisk vold ikke kun er sket domfældelse for straffelovens § 243, men eksempelvis også for overtrædelse af straffelovens § 216 (voldtægt), § 242 (stalking), § 244 (simpel vold), § 245 (grov vold), § 266 (trusler) mv. Straffen i disse sager vil derfor som udgangspunkt ikke give et retvisende billede af, hvad der isoleret set gives i straf for overtrædelser af straffelovens § 243.

Rigsadvokaten har dog gjort opmærksom på fem sager, hvor der alene er dømt for overtrædelse af straffelovens § 243, herunder en dom i 2021 afgjort med 60 dages betinget fængsel, to domme i 2022 afgjort med henholdsvis 4 måneders ubetinget fængsel og 3 måneders betinget fængsel, to domme i 2023 afgjort med henholdsvis 3 måneders ubetinget fængsel og 1 års ubetinget fængsel. Det bemærkes i den forbindelse, at pr. 1. oktober 2025 er fire ud af de fem sager endelige. Det bemærkes, at dommen fra 2023, hvor der blev idømt 3 måneder ubetinget fængsel, ikke er endelig afgjort.

2.4.2 Straffelovens § 260, stk. 2

Ved lov nr. 415 af 13. marts 2021 blev straffelovens § 260, stk. 2, ændret. Loven trådte i kraft den 15. marts 2021. Bestemmelsen har nu følgende ordlyd:

”Tvinges nogen til at indgå ægteskab eller til en religiøs vielse uden borgerlig gyldighed eller til at indgå i et andet ægteskabslignende forhold, eller fastholdes nogen ved tvang i et sådant ægteskab eller forhold, kan straffen stige [i forhold til straffen på 2 år for ulovlig tvang efter stk. 1] til fængsel indtil 4 år.”

2.4.2.1 Formål

Ved lovændringen i 2021 blev ordene ”eller til at indgå i et andet ægteskabslignende forhold, eller fastholdes nogen ved tvang i et sådant ægteskab eller forhold” tilføjet for at udvide bestemmelsens anvendelsesområde, der hidtil omfattede tvungen indgåelse af ægteskab eller religiøs vielse uden borgerlig gyldighed, til også at omfatte tvungen indgåelse af andre ægteskabslignende forhold samt tvangsmæssig fastholdelse i et sådant ægteskab eller forhold.

2.4.2.2 Anvendelsesområde

Straffelovens § 260, stk. 2, indeholder en skærpet (side)strafferamme i forhold til straffelovens § 260, stk. 1, om tvang, og omfatter tilfælde, hvor nogen tvinges til at indgå både ægteskaber med borgerlig gyldighed og religiøse vielser uden borgerlig gyldighed. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 143 som fremsat, side 14, at religiøse vielser i denne sammenhæng skal forstås som en indstiftelse af et ægteskabslignende forhold under tilstedeværelse af en religiøs autoritet. Der kan i den forbindelse underskrives en form for ægteskabskontrakt, men dette er ikke en forudsætning for, at forholdet kan falde ind under bestemmelsen. Det vil f.eks. være omfattet af bestemmelsen, hvis der udøves tvang i forhold til indgåelse af et såkaldt ”muslimsk ægteskab” eller ”nikah-forhold”, hvorved forstås en gensidigt forpligtende ægteskabelig kontrakt indgået i forbindelse med en religiøs vielse uden borgerlig gyldighed.

Straffelovens § 260, stk. 2, omfatter derudover tilfælde, hvor nogen tvinges til at indgå et ægteskabslignende forhold. Herved forstås en forbindelse mellem to mennesker, der indgås i henhold til (skrevne eller uskrevne) regler, der gælder i en bestemt gruppe, og som indebærer, at parterne af denne gruppe vil blive anset for ægtefæller med tilhørende rettigheder og pligter over for hinanden, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 126 som fremsat, side 36-37. Det er ikke en betingelse, at indgåelsen af forholdet sker under tilstedeværelse af en religiøs autoritet. Ægteskabslignende forhold, der indgås i form af en mundtlig eller skriftlig ægteskabskontrakt eller lignende uden tilstedeværelse af en religiøs autoritet, vil også være omfattet af bestemmelsen.

Endelig omfatter straffelovens § 260, stk. 2, også tilfælde, hvor nogen ved tvang fastholdes i et ægteskab eller andet ægteskabslignende forhold, herunder forhold indgået som en religiøs vielse uden borgerlig gyldighed. Ved fastholdelse ved tvang forstås ifølge bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 126 som fremsat, side 37, at nogen ved de virkemidler, der fremgår af straffelovens § 260, stk. 1, eksempelvis vold eller trusler om vold, tvinges til at forblive i et forhold som omfattet af § 260, stk. 2, uanset et ønske om at forlade eller opløse dette.

Den relevante tvang kan således udøves ved ét eller flere af de tvangsmidler, der fremgår af straffelovens § 260, stk. 1, herunder vold, trussel om vold, frihedsberøvelse, trussel om at åbenbare privatlivet tilhørende forhold og trussel om betydelig skade på gods.

Det bemærkes, at forsøg på eller medvirken til overtrædelse af straffelovens § 260, stk. 2, også er strafbart, jf. §§ 21 og 23. Strafbart medvirken til overtrædelse af § 260, stk. 2, kan eksempelvis udgøre råd eller vejledning til tvangen, tilskyndelse til at udøve den eller bidrag på anden vis, herunder ved at stille genstande eller lokaler til rådighed eller udnytte sin særlige autoritet over for offeret til at facilitere tvangen.

2.4.2.3 Konsekvenser og sanktionsmuligheder

Strafferammen i straffelovens § 260, stk. 2, er bøde eller fængsel indtil 4 år. Det er forudsat i bemærkningerne, jf. Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, side 2767, og Folketingstidende 2012-13, L 143 som fremsat, side 14, at der ved strafudmålingen i sager, der er omfattet af bestemmelsen, tages udgangspunkt i, at der skal ske en væsentlig forhøjelse af den straf, der ville kunne forventes udmålt efter strafferammen i straffelovens § 260, stk. 1. Strafudmålingen i den enkelte sag vil som hidtil afhænge af de konkrete omstændigheder. Det vil bl.a. kunne have betydning, hvilken tvang der har været anvendt, herunder om der har været anvendt vold eller trusler om vold eller frihedsberøvelse, og hvilket omfang og hvilken tidsmæssig udstrækning den udøvede tvang har haft. Også den tvungne persons alder og afhængighed af den, der udøver tvangen, kan have indflydelse på strafudmålingen, ligesom det kan have betydning, hvis flere gerningsmænd har handlet i forening.

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis fra sager, hvor gerningspersonen alene er dømt for overtrædelse af straffelovens § 260, stk. 2. Rigsadvokaten har dog gjort opmærksom på tre trykte afgørelser, hvor der er sket domfældelse for tvangsægteskab eller forsøg herpå efter straffelovens § 260, stk. 2, samt andre strafbare forhold. I disse sager blev gerningspersonerne idømt fængsel

fra 9 måneder til 1 år og 9 måneder. Derudover blev en af gerningspersonerne idømt en behandlingsdom.

2.4.3 Øvrige bestemmelser i straffeloven

I forlængelse af de ovenstående bestemmelser bemærkes, at straffelovens § 136, stk. 3, § 208 og § 260 a efter omstændighederne kan have betydning i forbindelse med problematisk ægteskabspraksis i relation til religiøse ægteskabs- og skilsmissekontrakter.

Straffelovens § 136, stk. 3, har følgende ordlyd:

”Den, der som led i religiøs oplæring udtrykkeligt billiger handlinger, som er omfattet af denne lovs §§ 114-114 j, 208, 210, 216, 222, 223 og 225, jf. §§ 216, 222 og 223, §§ 237, 243-246, 260, 260 a og 261, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.”

Straffelovens § 208 har følgende ordlyd:

”Den, der indgår ægteskab eller lader sit partnerskab registrere, og som i forvejen er gift eller er part i et registreret partnerskab, straffes med fængsel indtil 3 år eller, hvis den anden person har været uvidende om det bestående ægteskab eller registrerede partnerskab, med fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. Begås handlingen af grov uagtsomhed, er straffen fængsel indtil 1 år.

Stk. 3. Den, som uden selv at være gift eller være part i et registreret partnerskab indgår ægteskab eller registreret partnerskab med en person, der allerede er gift eller er part i et registreret partnerskab, straffes med fængsel indtil 1 år.

Stk. 4. Det skal betragtes som en formildende omstændighed for den, der i forvejen er gift eller part i et registreret partnerskab, hvis det seneste ægteskab eller registrerede partnerskab ikke kan omstødes. Under samme betingelse kan straffen for den person, der hverken er gift eller part i et registreret partnerskab, helt bortfalde.”

Straffelovens § 260 a har følgende ordlyd:

”Den, som forestår en religiøs vielse uden borgerlig gyldighed eller indgåelsen af et andet ægteskabslignende forhold med en person under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Stk. 2. På samme måde straffes den, som lader sit barn indgå i en religiøs vielse uden borgerlig gyldighed eller i et andet ægteskabslignende forhold, og den, som efter at være fyldt 18 år frivilligt indgår i en religiøs vielse uden borgerlig gyldighed eller i et andet ægteskabslignende forhold med en person under 18 år.”

2.5 Serviceloven

Efter § 12 a i serviceloven skal kommunalbestyrelsen sørge for, at borgere, der henvender sig på grund af æresrelaterede konflikter, får mulighed for at få gratis rådgivning. Skønner kommunalbestyrelsen, at der er behov for det, skal

borgere, der risikerer at blive eller er udsat for en alvorlig æresrelateret konflikt, tilbydes en handleplan, der bl.a. skal indeholde en risikovurdering for den pågældende borger, oplysninger om borgerens aktuelle situation og overvejelser om eventuelle relevante støttemuligheder.

3. Forslag fra eksperter med relevant erfaring på området

Dette afsnit indeholder arbejdsgruppens vurdering af forslagene fra eksperterne med relevant erfaring i forhold til problematisk ægteskabspraksis i relation til religiøse ægteskabs- og skilsmissekontrakter, som arbejdsgruppen har fået oplæg fra. Det bemærkes, at der ikke nødvendigvis er enighed blandt eksperterne om nedenstående forslag. Det bemærkes endvidere, at det vil være nødvendigt at undersøge de enkelte forslag til regulering nærmere hvad angår fx implikationer, effekt og mulighed for håndhævelse.

Arbejdsgruppen har inddraget følgende eksperter:

- Kefa Abu Ras, frivilligchef, Søstre mod vold og kontrol
- Jesper Petersen, lektor, Afdeling for bibelsk eksegese, Københavns Universitet
- Lene Kühle, professor, Institut for Kultur og Samfund, Afdeling for religionsvidenskab, Aarhus Universitet
- Thomas Hoffmann, professor, Afdeling for bibelsk eksegese, Københavns Universitet

3.1 Søgenøgle i politiets sagsstyringssystem (POLSAS) vedr. sager om ægteskab eller religiøs vielse under tvang og fastholdelse i ægteskab med tvang (straffelovens § 260, stk. 2)

Forslaget skal ifølge eksperten medvirke til at undersøge, om straffelovens § 260, stk. 2, anvendes i praksis.

Det bemærkes, at straffelovens § 260, stk. 2, både vedrører indgåelse af ægteskab eller religiøs vielse under tvang og fastholdelse i et sådant ægteskab med tvang. Det er arbejdsgruppens vurdering, at en selvstændig søgenøgle til brug for sager omfattet af straffelovens § 260, stk. 2, i et vist omfang vil kunne bidrage til afdække omfanget af tilfælde af tvangsægteskaber m.v. Det er arbejdsgruppens vurdering, at forslaget bør gennemføres. Det skal dog bemærkes, at politiets søgenøgler ikke er oprettet med henblik på statistiske opgørelser. En opgørelse af antallet af sager på baggrund af søgenøgler vil således være forbundet med usikkerhed.

3.2 Bestemmelse i straffeloven om religiøs tvingende kontrol

Forslaget vil ifølge eksperten indføre et bredere og mere retvisende begreb for en adfærd, hvor en person anvender en eller flere voldsformer til at kontrollere et andet menneske.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at forslaget kan indgå i arbejdet med afdækning af, om de ændringer i straffeloven, der blev foretaget i 2021 med henblik på at styrke indsatsen mod negativ social kontrol, har virket efter hensigten samt afklare, om der er behov for yderligere tiltag, herunder om relaterede problemstillinger som f.eks. religiøse vielser og ægteskabslignende kontrakter, som kun manden kan opløse, er tilstrækkeligt dækket af den eksisterende lovgivning.

Arbejdet med afdækning af erfaringer med kriminalisering af negativ social kontrol er en del af udmøntningen af regeringens udmelding fra januar 2025 om en styrket indsats mod negativ social kontrol og parallelssamfund, "Et frit liv i Danmark – regeringens styrkede indsats mod negativ social kontrol og parallelsamfund".

3.3 Forbud mod religiøse vielser eller indgåelse af et andet ægteskabslignende forhold uden forudgående eller samtidig indgåelse af et borgerligt gyldigt ægteskab.

Forslaget skal ifølge eksperterne medvirke til at forbyde problematiske parallelretslige forhold, hvor par alene er viet religiøst.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at forslaget kan behandles af den kommende tværministerielle arbejdsgruppe på ægteskabsområdet med fokus på polygami og medgift. Nedsættelse af denne arbejdsgruppe følger af regeringens udmelding fra januar 2025 om en styrket indsats mod negativ social kontrol og parallelssamfund, "Et frit liv i Danmark – regeringens styrkede indsats mod negativ social kontrol og parallelsamfund".

3.4 Forbud mod brug af medgift

Forslaget skal ifølge eksperterne medvirke, at ordninger om medgift anvendes til at fastsætte særlige betingelser, der udgør en forskelsbehandling mellem kønnene og medvirker til at fastholde kvinder i et ægteskab.

Forslaget vil endvidere indebære, at anerkendte trossamfund, der medvirker til overtrædelse af forbuddet, kan få tilbagekaldt deres anerkendelse efter trossamfundslovens § 7, stk. 1, nr. 2, og § 22, stk. 1.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at forslaget kan behandles af den kommende tværministerielle arbejdsgruppe på ægteskabsområdet med fokus på polygami og medgift, der blandt andet skal afdække muligheden for at regulere medgifter. Nedsættelse af denne arbejdsgruppe følger af regeringens udspil fra januar 2025 om en styrket indsats mod negativ social kontrol og parallelssamfund, "Et frit liv i Danmark – regeringens styrkede indsats mod negativ social kontrol og parallelsamfund".

3.5 Forbud mod krav om tilbagebetaling af medgift

Forslaget skal ifølge eksperterne medvirke, at ordninger om medgift anvendes til at fastsætte særlige betingelser, der udgør en forskelsbehandling mellem kønnene og medvirker til at fastholde kvinder i et ægteskab.

Der henvises til afsnit 3.4 for arbejdsgruppens vurdering af et tilsvarende forslag.

3.6 Forbud mod fastsættelse af urimelige betingelser for skilsmisse

Eksperten foreslår, at der med inspiration fra aftalelovens § 36 indføres forbud mod fastsættelse af urimelige betingelser for skilsmisse.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at forslaget kan behandles af den kommende tværministerielle arbejdsgruppe på ægteskabsområdet, der blandt andet skal afdække muligheden for at regulere medgifter og overveje initiativer, der kan dæmme op for udfordringer i forbindelse med indgåelse af ægteskab

og skilsmisse. Nedsættelse af denne arbejdsgruppe følger af regeringens udspil fra januar 2025 om en styrket indsats mod negativ social kontrol og parallelssamfund, ”Et frit liv i Danmark – regeringens styrkede indsats mod negativ social kontrol og parallelsamfund”.

4. Forslag til lovændringer

I dette afsnit gennemgås arbejdsgruppens overvejelser om ny lovgivning vedrørende problematisk ægteskabspraksis i relation til religiøse ægteskabs- og skilsmissekontrakter.

4.1 Trossamfundsloven

Ovennævnte forslag fra eksperterne med relevant erfaring på området vedrører ikke særskilt anerkendte trossamfunds medvirken til indgåelse af problematiske ægteskabs- og skilsmissekontrakter, men har et bredere sigte.

Arbejdsgruppen har dog overvejet et antal forslag, som retter sig mod trossamfund, der er anerkendte eller kan søge anerkendelse efter trossamfundsloven, jf. afsnit 2.1 ovenfor.

4.1.1 Anerkendelsesbetingelse vedr. anerkendte trossamfunds medvirken ved ægteskabs- og skilsmissekontrakter, der indebærer fraskrivelse af rettigheder efter den familieretlige lovgivning

By-, Land- og Kirkeministeriet oplyser, at lektor ved Københavns Universitet Jesper Petersen i 2024 har beskrevet praksisser i både anerkendte og ikke anerkendte muslimske trossamfund, hvorefter en muslimsk kvinde kun kan opnå islamisk skilsmisse med sin mands samtykke. Petersen beskriver, at dette i nogle trossamfund begrundes med, at den islamiske ægteskabskontrakt betragtes som en kontrakt mellem ægtefællerne, og at danske islamiske autoriteter i henhold til islamisk jura ikke er bemyndiget til at udstede islamiske skilsmisser. Ifølge denne gruppe af islamiske autoriteter er det kun manden, der kan ophæve ægteskabskontrakten. I andre trossamfund optræder islamiske autoriteter som religiøse dommere uden dog formelt at have nogen domsmagt. Nogle islamiske autoriteter udsteder islamiske skilsmisedokumenter uden mandens samtykke, men sådanne dokumenter bliver ofte ignoreret af ægtemændene. Andre islamiske autoriteter bidrager til at fastholde kvinder i deres islamiske ægteskaber ved at lægge pres på dem i forhold til overholdelse af religiøse normer. I sager, hvor æresrelateret kontrol eller anden form for tvang spiller en central rolle, er det ikke usædvanligt, at kvinder, som insisterer på skilsmisse, bliver presset til at give afkald på civile rettigheder som fx retten til civil skilsmisse eller samlivsophævelse uden den anden parts samtykke, retten til forældremyndighed og retten til at indgå et nyt ægteskab. Petersen anfører samtidig, at problematikken ikke kun knytter sig til medvirken fra religiøse autoriteter, men at han også har kendskab til problematiske aftaler mellem muslimske par uden medvirken fra en religiøs autoritet¹.

Berlingske beskriver i en artikel fra den 28. januar 2025 med Søstre mod Vold og Kontrol som kilde et eksempel, hvor et anerkendt trossamfund angiveligt har medvirket til indgåelse af en religiøs skilsmissekontrakt, hvori en kvinde har ”givet afkald” på ”alle sine rettigheder” som ”kompensation for at løsrive sig fra ægteskabets bånd”. Skilsmissekontrakten er ifølge artiklen blevet

¹ Udtalelse til By-, Land- og Kirkeministeriet, Jesper Petersen, 2024

underskrevet af en imam og medlemmer af et shariaråd i det anerkendte trossamfund. By-, Land- og Kirkeministeriet bemærker, at ministeriet ikke har haft adgang til den omtalte skilsmissekontrakt, og at det på baggrund af de tilgængelige oplysninger i den pågældende sag ikke kunne slutes, at trossamfundet havde foretaget noget, der kunne føre til tilbagekaldelse af anerkendelse efter trossamfundslovens § 7, stk. 1, nr. 2, og § 22, stk. 1.

Det kan på den baggrund overvejes at indføre en ny anerkendelsesbetingelse i trossamfundsloven § 7, stk. 1, om, at et anerkendt trossamfund ikke må medvirke til indgåelse af religiøse ægteskabs- og skilsmissekontrakter, hvor der stilles krav om, at en part giver afkald på en rettighed efter den familieretlige lovgivning som retten til skilsmisse eller samlivsophævelse uden den anden parts samtykke, retten til forældremyndighed og samvær samt retten til at indgå et nyt ægteskab.

Tilsynet med den foreslåede bestemmelse vil være reaktivt og forudsætter, at der fremlægges en konkret skriftlig ægteskabs- eller skilsmissekontrakt, der fastsætter, at en part giver afkald på en rettighed efter den familieretlige lovgivning. Det skriftlige spor vil gøre det administrativt muligt at dokumentere, om der i kontrakten fraskrives en rettighed efter den familieretlige lovgivning. Det er en forudsætning for anvendelse af bestemmelsen, at trossamfundet har medvirket til indgåelse af den pågældende ægteskabs- eller skilsmissekontrakt. Det vil ikke være tilstrækkeligt, at medlemmer af trossamfundet indbyrdes indgår aftaler i forbindelse med religiøse ægteskaber og skilsmisser, eller at medlemmer af trossamfundet har sjælesørgeriske samtaler med trossamfundets forkynder forud for mulig skilsmisse.

Formålet med forslaget er at gøre anerkendelse af trossamfund betinget af, at trossamfundet ikke medvirker til religiøse ægteskabs- og skilsmissekontrakter, der indebærer fraskrivelse af rettigheder efter den familieretlige lovgivning, uanset om fraskrivelsen af rettigheder er juridisk gyldig eller ej.

Det bemærkes, at hvis der er konkret mistanke om, at et anerkendt trossamfund har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, er trossamfundet i henhold til retssikkerhedsloven ikke forpligtet til at udlevere oplysninger til By-, Land- og Kirkeministeriet i forbindelse med en tilsynssag efter trossamfundslovens bestemmelser, medmindre det kan udelukkes, at oplysningerne kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse.

Det bemærkes endvidere, at anerkendte trossamfunds medvirken til indgåelse af problematiske ægteskabs- og skilsmissekontrakter i dag ikke i sig selv vurderes at kunne føre til afslag eller tilbagekaldelse af anerkendelse efter det gældende lovlighedskrav i trossamfundslovens § 7, stk. 1, nr. 2, og § 22, stk. 1. Afslag eller tilbagekaldelse af anerkendelse som følge af overtrædelse af lovlighedskravet forudsætter således efter en konkret vurdering, at politiet efterforsker en alvorlig lovovertrædelse begået af et trossamfund, eller at anklagemyndigheden har rejst tiltale, eller at der er faldet dom i en sådan sag.

En ny anerkendelsesbetingelse vil alene gælde for anerkendte trossamfund, hvorfor en eventuel problematisk praksis vil kunne fortsætte i ikke-ankendte trossamfund. Det kan ikke udelukkes, at indførelse af en ny anerkendelsesbetingelse kan medføre, at færre trossamfund ønsker at være anerkendt, eller at en eventuel problematisk praksis vil kunne flytte fra anerkendte til ikke-ankendte trossamfund. Indførelse af en ny anerkendelsesbetingelse vil dog sende et væsentligt signal om, at den beskrevne praksis ikke er forenelig med at være anerkendt som trossamfund i Danmark.

Der vil ved udmøntningen af modellen skulle tages højde for praksis i trossamfund, hvor religiøse skilsmisser alene sanktioneres formelt af religiøse autoriteter, herunder som betingelse for at indgå et nyt religiøst ægteskab, men hvor dette ikke anvendes til at få en part til at give afkald på rettigheder efter den familieretlige lovgivning.

Det er vurderingen, at den skitserede udvidelse af anerkendelsesbetingelserne i trossamfundsloven kan gennemføres inden for rammerne af grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).

Det vurderes, at forslaget kan gennemføres inden for By-, Land- og Kirkeministeriets nuværende økonomiske ramme.

4.1.2 Krav om afgivelse af tro- og loveerklæring fra anerkendte trossamfund om anerkendelse af dansk ægteskabslovgivning

Det fremgår af trossamfundslovens § 7, stk. 2, at en anmodning om anerkendelse som trossamfund skal indeholde oplysninger om trossamfundet. Det drejer sig bl.a. om navn og hjemsted, antal medlemmer, vedtægt, trosgrundlag og beskrivelse af trossamfundets centrale ritualer. Nogle oplysninger er af praktisk karakter, mens andre anvendes til at belyse, hvorvidt der er tale om et trossamfund med en vis fast struktur og stabilitet. Endelig er nogle af oplysningerne med til at understøtte, at trossamfundet lever op til betingelserne for anerkendelse, der fremgår af trossamfundslovens § 7, stk. 1.

Det kan overvejes, at indføre et nyt krav i trossamfundslovens § 7, stk. 2, og § 8, stk. 2, om, at trossamfund hhv. menigheder skal afgive en tro- og loveerklæring om anerkendelse af dansk ægteskabslovgivning, herunder retten til separation og skilsmisse og retten til at indgå nyt ægteskab efter skilsmisse. Det kan yderligere overvejes, om tro- og loveerklæringen skal indeholde henvisning til relevante bestemmelser i straffeloven, herunder § 243 og § 260, stk. 2, med henblik på at tydeliggøre trossamfund hhv. menigheders forpligtelser i anden lovgivning. Kravet skal gælde både allerede anerkendte trossamfund og menigheder, samt trossamfund og menigheder, der anmoder om anerkendelse.

Formålet med forslaget er at tydeliggøre over for anerkendte trossamfund og menigheder, at alle myndige personer i Danmark har ret til at indgå ægteskab og ret til at blive separeret og skilt, også når blot en af parterne ønsker det, også selvom skilsmisse måtte være i strid med trossamfundets religiøse normer. Afgivelsen af erklæringen skal ses i sammenhæng med, at der med anerkendelsen som trossamfund følger et særligt ansvar samt særlige rettigheder.

Det vurderes, at forslaget kan gennemføres inden for By-, Land- og Kirkeministeriets nuværende økonomiske ramme.

Det bemærkes, at toneangivende kristne trossamfund som fx Den Katolske Kirke og interesseorganisationerne Danske Kirkers Råd og FrikirkeNet i forbindelse med en offentlig høring i 2022 har udtrykt stor kritik af forslaget om at indføre et krav om afgivelse af en tro- og loveerklæring. Det blev i høringssvaret beskrevet, at forslaget opleves som en form for skjult kontrol med anerkendte trossamfund og som en skjult anklage om, at vielsesforrettere og trossamfundenes ledere ikke er interesseret i at overholde dansk ret.

4.1.3 Oplysningskrav til anerkendte trossamfund om ægteskabs- og skilsmissepraksis

Det kan endvidere overvejes at indføre et nyt krav i trossamfundslovens § 7, stk. 2, om, at trossamfund skal fremsende oplysninger om trossamfundets ægteskabs- og skilsmissepraksis. Kravet skal gælde både allerede anerkendte trossamfund samt trossamfund, der anmoder om anerkendelse, og vil også gælde, selvom trossamfundet ikke ønsker at ansøge om vielsesbemyndigelse. Det forudsættes, at en menighed omfattet af trossamfunds anerkendelse har samme ægteskabs- og skilsmissepraksis som trossamfundet.

Det foreslås endvidere, at oplysningerne om trossamfundets ægteskabs- og skilsmissepraksis skal fremgå af trossamfundets side i Trossamfundsregistret.

Formålet med forslaget er at skabe mere åbenhed om anerkendte trossamfunds ægteskabs- og skilsmissepraksis. Kravet vil endvidere medvirke til at underbygge den tro- og loveerklæring, som det foreslås at stille krav om i afsnit 4.1.2.

Forslaget vil ikke medføre, at trossamfund kan nægtes anerkendelse, fordi de eksempelvis har en ægteskabspraksis, hvorefter der ikke er mulighed for, at fraskilte kan indgå nyt ægteskab, eller for ægteskab mellem to personer af samme køn.

Forslaget er på linje med anbefalingen fra Kommissionen for den glemte kvindekamp, hvorefter trossamfundsloven bør stille krav til trossamfund, der ønsker anerkendelse, om, at trossamfundet redegør for sit syn på ægteskab og skilsmisse, samt at disse oplysninger gøres offentligt tilgængelige.

Det vurderes, at forslaget kan gennemføres inden for By-, Land- og Kirkeministeriets nuværende økonomiske ramme.

4.1.4 Skærpelse af løfteerklæring til vielsesforrettere i anerkendte trossamfund

Anerkendte trossamfund har mulighed for at ansøge om, at en religiøs forkynder i trossamfundet bemyndiges til at forrette vielser med borgerlig gyldighed, jf. trossamfundslovens § 15 sammenholdt med ægteskabslovens § 17, stk. 2. Det fremgår af trossamfundslovens § 18, at ”forinden en person bemyndiges til at forrette vielser, skal den pågældende afgive en erklæring om samvittighedsfuldt at ville overholde dansk lovgivning, herunder de gældende regler for vielse efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.”

Det kan overvejes, at denne løfteerklæring skærpes, så det tydeliggøres, at vedkommende også anerkender retten til separation og skilsmisse. Det kan

yderligere overvejes, om løfteerklæringen skal indeholde henvisninger til relevante bestemmelser i straffeloven, herunder § 243, § 260, stk. 2, og § 260 a med henblik på at tydeliggøre religiøse forkynderes forpligtelser i anden lovgivning.

Formålet med forslaget er at indskærpe over for vielsesforrettere i anerkendte trossamfund og menigheder, at man efter dansk lovgivning har ret til separation og skilsmisse, og fremhæve, hvilke regler der i den forbindelse er særligt relevante.

Det vurderes, at forslaget kan gennemføres inden for By-, Land- og Kirkeministeriets nuværende økonomiske ramme.

Det bemærkes, at toneangivende kristne trossamfund som fx Den Katolske Kirke og interesseorganisationerne Danske Kirkers Råd og FrikirkeNet i forbindelse med en offentlig høring i 2022 har udtrykt stor kritik af forslaget om skærpelse af løfteerklæringen til vielsesforrettere i anerkendte trossamfund. Det blev i høringssvaret beskrevet, at forslaget opleves som en form for skjult kontrol med anerkendte trossamfund og som en skjult anklage om, at vielsesforrettere og trossamfundenes ledere ikke er interesseret i at overholde dansk ret.

5. Forslag til nye initiativer, der ikke vil kræve lovændring

I dette afsnit gennemgås arbejdsgruppens overvejelser om nye initiativer, der ikke kræver indførelse af ny lovgivning, vedrørende problematisk ægteskabspraksis i relation til religiøse ægteskabs- og skilsmissekontrakter.

5.1 Familieretshuset skal i skilsmissesager orientere ægtefællerne om, at fastholdelse af en ægtefælle i et religiøst ægteskabslignende forhold er strafbart efter straffelovens § 260

Ved behandlingen af skilsmissesager vejleder Familieretshuset ægtefællerne om konsekvenserne af skilsmissen i relation til en række forskellige spørgsmål, herunder – hvor det er relevant – om spørgsmål uden for den familieretlige lovgivning.

Det kan overvejes, at Familieretshuset ved behandlingen af skilsmissesager, hvor der kan være indgået et religiøst ægteskab, pålægges at orientere parterne om, at fastholdelse af en ægtefælle i et religiøst ægteskab kan være strafbart efter straffelovens § 260 om ulovlig tvang, jf. afsnit 2.4.2.

Efter bestemmelsen er det bl.a. strafbart at tvinge nogen til at indgå ægteskab eller til en religiøs vielse uden borgerlig gyldighed eller til at indgå i et andet ægteskabslignende forhold, eller ved tvang at fastholde nogen i et sådant ægteskab eller forhold. Strafferammen er fængsel indtil 4 år.

Dette initiativ vil kunne gennemføres administrativt og inden for Familieretshusets nuværende økonomiske ramme.

5.2 Styrket vejledningsindsats over for anerkendte trossamfund og deres forkyndere

Det kan overvejes at styrke By-, Land- og Kirkeministeriets vejledningsindsats over for anerkendte trossamfund og deres forkyndere i forhold til problematisk ægteskabspraksis.

Vejledningsindsatsen vil omfatte generel, skriftlig vejledning til anerkendte trossamfund og menigheder samt deres religiøse forkyndere, bestyrelser eller lignende. By-, Land- og Kirkeministeriet vil desuden undersøge, om det obligatoriske kursus for vielsesforrettere i dansk familieret, frihed og folkestyre kan udvides til også at indeholde orientering om relevante bestemmelser i straffeloven.

Dette initiativ vil kunne gennemføres administrativt og inden for By-, Land- og Kirkeministeriets nuværende økonomiske ramme.

5.3 Oprettelse af en meldeordning

Det fremgår af den politiske aftale af 28. januar 2025 om en styrket indsats mod problematisk ægteskabspraksis i visse miljøer, at arbejdsgruppen bl.a. kan overveje etablering af en meldeordning (whistleblower-ordning).

Det er dog arbejdsgruppens vurdering, at der allerede eksisterer en række veletablerede muligheder for at indberette problematiske forhold i relation til ægteskabs- og skilsmissepraksis i trossamfund til relevante myndigheder.

Borgere, der oplever ulovlige eller kritisable forhold, kan således henvende sig til:

- Politiet, når der er tale om forhold, der kan udgøre en strafbar handling, herunder tvangsægteskab, vold, trusler eller anden kriminalitet.
- Kommunale sociale myndigheder, hvis sagen vedrører børn, unge eller udsatte voksne, fx i tilfælde af social kontrol eller manglende retssikkerhed i forbindelse med skilsmisse.
- Familieretshuset, når forholdet relaterer sig til familieretlige spørgsmål om separation eller skilsmisse i henhold til dansk ret.
- Ankestyrelsen, som har en tilsynsrolle i forhold til kommunernes afgørelser på det sociale område.

Der er således allerede et myndighedsberedskab, der kan håndtere alvorlige problemstillinger i relation til ægteskabs- og skilsmissepraksis i trossamfund inden for de gældende lovgivningsmæssige rammer. En særskilt meldeordning vurderes derfor ikke at ville tilføre væsentlig merværdi, men vil snarere indebære risiko for overlap og dobbeltregulering i forhold til eksisterende klage- og tilsynsordninger.

Endvidere er det væsentligt at bemærke, at en særskilt meldeordning til en bestemt myndighed kan skabe en falsk forventning om, at denne myndighed har kompetence til at behandle og sanktionere konkrete forhold mellem fraskilte eller parter i ægteskaber eller ægteskabslignende forhold hhv. i forhold til anerkendte og ikke anerkendte trossamfund, hvilket ikke er tilfældet.

Endelig vil etableringen af en særskilt meldeordning medføre betydelige ressource- og forvaltningsmæssige udfordringer. Det gælder både i forhold til behandling af indberetninger, sikring af anonymitet, beskyttelse af

whistleblowere og håndtering af følsomme personoplysninger i overensstemmelse med databeskyttelsesreglerne.

På den baggrund vurderer arbejdsgruppen, at en særskilt meldeordning ikke vil bidrage med væsentlig merværdi, idet der allerede findes effektive og tilgængelige muligheder for at indberette problematiske forhold til relevante myndigheder.